

Sygn. akt IV CSK 16/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Górski

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa Z. C.

przeciwko M. I. i J. J.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 kwietnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 września 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych powiększoną o 22% podatku VAT na rzecz adwokata M. W. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 20 marca 2007 r. Sąd Okręgowy w S. pozbawił wykonalności wyrok Sądu Wojewódzkiego w L. z dnia 26 października 1993 r. w sprawie IX GC (...) w całości, odstąpił od pobrania od pozwanych nieziszczonej części opłaty stosunkowej od

pozwu oraz zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu. Sąd Okręgowy ustalił, że Powód Z. C. domagał się pozbawienia wykonalności wyroku z dnia 26 października 1993 r., którym Sąd Wojewódzki w L. zasądził na rzecz pozwanych w niniejszej sprawie M. I. i J. J. kwotę zł 125.281,70 z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 1993 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w kwocie 1.003 zł. Postanowieniem z dnia 7 lutego 1993 r. tenże Sąd nadał klauzulę wykonalności. W dniu 19 lutego 1993 r. pozwani wystąpili do Komornika Sądu Rejonowego S. o wszczęcie egzekucji na podstawie wydanego przeciwko Z. C. nakazu zapłaty. Komornik dokonał w dniu 15 marca 1995 r. zajęcia wierzytelności i prawa. Komornik nie ściągnął na rzecz pozwanych żadnej kwoty, a pozwani M. I. i J. J. do dnia 8 sierpnia 2006 r. nie wnosili o podjęcie jakichkolwiek czynności zmierzających do wyegzekwowania należnego im świadczenia.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zasługuje na uwzględnienie ze względu na niemożność egzekwowania zobowiązania wobec jego przedawnienia. Dokonując tej oceny, Sąd Okręgowy ustalił, że od dokonanego w dniu 15 marca 1995 r. zajęcia nie były podejmowane w toku postępowania egzekucyjnego żadne czynności. W tym stanie sprawy Sąd Okręgowy uznał, że postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 823 k.p.c. powinno być umorzone z mocy samego prawa po upływie roku od dnia dokonanego zajęcia, tj. z dniem 16 marca 1996 r. Od tej daty, zdaniem Sądu Okręgowego, rozpoczął bieg dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia, który upłynął w dniu 16 marca 2006 r. Skontaktowanie się M. I. z komornikiem w dniu 20 czerwca 2000 r. oraz skargi składane przez dłużnika na czynności komornika, zdaniem Sądu, nie odniosły skutku w postaci przerwy biegu terminu przedawnienia (art. 123 § 1 k.c.), gdyż nie zmierzały bezpośrednio do osiągnięcia celu postępowania egzekucyjnego. Podjęte przez komornika w dniu 8 sierpnia 2006 r. czynności oraz umorzenie postępowania egzekucyjnego w stosunku do J. J. postanowieniem z dnia 19 marca 2006 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, miały miejsce po upływie terminu przedawnienia.

Pozwani wnieśli apelację od wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 5 września 2007 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił i zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwoty po 500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu podkreślił, że w konsekwencji błędnej oceny, iż doszło do umorzenia z mocy samego prawa na podstawie art. 823 k.p.c. postępowania egzekucyjnego, Sąd Okręgowy naruszył art. 123

§ 1 k.c., przyjmując, że wszczęte na wniosek wierzycieli z dnia 15 marca 1995 r. postępowanie egzekucyjne nie przerwało biegu terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym wyrokiem, a tym samym nie zapobiegło jego przedawnieniu. U podstaw powyższej oceny leżała błędna wykładnia art. 823 k.p.c. polegająca na przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że przesłanką umorzenia z mocy samego prawa postępowania egzekucyjnego jest trwająca rok bezczynność wierzyciela, niezależnie od tego, czy był on obligowany do działań w tym postępowaniu. Tymczasem z art. 823 k.p.c. wynika, że skutek w postaci umorzenia powstaje w następstwie niedopełnienia przez wierzyciela w ciągu roku czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania. Istotne jest, by czynność, którą jest obowiązany podjąć wierzyciel, była określona przepisami prawa bądź wynikała z obowiązku nałożonego przez organ egzekucyjny. W rozpatrywanym przypadku pozwani jako wierzyciele złożyli wniosek egzekucyjny, wskazując w nim sposób prowadzenia egzekucji. Wniosek ten stanowił podstawę wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez komornika sądowego, z czego należy wnosić, że spełniał on wymagania określone w art. 797 k.p.c. W wyniku postępowania egzekucyjnego na konto Komornika Sądu Rejonowego w S. zostały przekazane wierzytelności, jakie dłużnik posiadał wobec Sądu Wojewódzkiego w L. oraz w stosunku do PZU z tytułu odszkodowania za kradzież samochodu. Żadna z wyegzekwowanych kwot nie zasilła konta pozwanych. Mimo bezskuteczności zaspokojenia wierzycieli, nie byli oni wzywani przez komornika o ponowne wskazanie sposobu prowadzenia egzekucji. W szczególności nie usprawiedliwia bezczynności komornika brak wniosku pozwanych co do dalszego prowadzenia egzekucji z zajętych ruchomości, gdyż żaden przepis nie uzależnia dokonania ich sprzedaży licytacyjnej od decyzji wierzycieli. Z akt komorniczych nie wynika również, by od złożenia wniosku do 2006 r. byli oni wzywani do dopełnienia jakichkolwiek czynności. Brak działań ze strony komornika przez okres ponad dziesięciu lat, jaki upłynął od dokonanego zajęcia, nie może być zatem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, utożsamiany z bezczynnością wierzyciela, o której mowa w art. 823 k.p.c. Jakkolwiek komornik w powyższym okresie nie podejmował żadnych czynności egzekucyjnych, to brak też było podstaw do stwierdzenia, iż postępowanie egzekucyjne uległo umorzeniu, skoro dłużnik i jego małżonka składali wnioski je zwalczające. Również postawa M. I. opisana w sporządzonych przez komornika protokołach z czerwca 2000 r. i listopada 2001 r. nie wskazywała, że wierzycielka rezygnuje z prowadzenia egzekucji. Brak reakcji wierzyciela J. J. na wezwanie komornika z dnia 20 lipca 2006 r. nie mógł odnieść skutku

w postaci umorzenia postępowania z mocy prawa przed upływem rocznego terminu z art. 823 k.p.c. W dniu wytoczenia rozpatrywanego powództwa postępowanie egzekucyjne było w toku, co z mocy art. 124 § 2 k.c. wykluczało możliwość przedawnienia egzekwowanego roszczenia.

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 125, art. 123 § 1 i art. 124 § 2 k.c., oraz przepisów postępowania, mianowicie art. 797, art. 803 i art. 823 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 797 k.p.c. określa treść wniosku o wszczęcie egzekucji oraz wymaga dołączenia do wniosku tytułu wykonawczego. Według art. 803 k.p.c., tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji o całe objęte nim roszczenie i ze wszystkich części majątku dłużnika, chyba że z treści tytułu wynika co innego. W skardze kasacyjnej nie wskazano, na czym miałyby polegać naruszenie tych przepisów przez Sąd Apelacyjny. Uzasadnienie obu zarzutów w skardze ogranicza się do przedstawienia teoretycznych rozważań na tle wykładni art. 797 i 803 k.p.c. oraz polemiki z ustaleniami faktycznymi Sądu, co w skardze kasacyjnej jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 k.p.c.).

W okolicznościach niniejszej sprawy podstawowe znaczenie ma ocena, czy wierzyciel w ciągu roku nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego oraz czy w związku z tym doszło z mocy samego prawa do umorzenia tego postępowania na podstawie art. 823 k.p.c. Również w tym wypadku powód nie wskazał w skardze kasacyjnej, na czym miałyby polegać naruszenie przepisu postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Można jedynie domyślać się, że chodzi tu o zarzut dokonania błędnej subsumcji. Powód jedynie, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, odniósł się do potrzeby dokonania wykładni rozważanego przepisu, w szczególności zaś wyjaśnienia, co oznacza dokonanie przez wierzyciela czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Należy w związku z tym wyjaśnić, że bezczynność wierzyciela istnieje tylko wtedy, gdy jest on obowiązany do dokonania czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Taki obowiązek musi znajdować wyraźną podstawę normatywną, np. w art. 802 (wniosek wierzyciela o ustanowienie kuratora), art. 942 (wniosek wierzyciela o dokonanie opisu i oszacowania zajętej nieruchomości) czy art. 983 k.p.c. (wniosek wierzyciela o wyznaczenie drugiej licytacji nieruchomości).

Taka sytuacja nie występuje w niniejszej sprawie. Poza tym art. 823 k.p.c. oczywiście nie znajduje zastosowania w razie bezczynności komornika.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego (art. 123 § 1, art. 124 § 2 i art. 125 k.c.) są bezprzedmiotowe w niniejszej sprawie wobec bezzasadności zarzutu naruszenia art. 823 k.p.c. Skoro bowiem nie doszło *ex lege* do umorzenia postępowania egzekucyjnego, nie nastąpiło w konsekwencji przedawnienie wierzytelności.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.